

**แนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการบนเส้นทาง
การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเน้นวิถีถิ่นในจังหวัดอุดรดิตถ์ ***
**Guidelines for Developing Entrepreneurial Potential
on Rouths of Local Lifestyle Health Tourism
in Uttaradit Province, Thailand**

วันธนา ซานุสิทธิ์ และ ชนิกานต์ อัจฉนวนันท์

Wanthana Sanusit and Chanikarn Atchavanan

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Faculty of Management Science, Uttaradit Rajabhat University

Corresponding Author, Email: wanthana.san@uru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเน้นวิถีถิ่นในจังหวัดอุดรดิตถ์ ศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดอุดรดิตถ์ และนำเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการในเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเน้นวิถีถิ่นจังหวัดอุดรดิตถ์ ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้ประกอบการ 9 ราย นักท่องเที่ยว 400 ราย

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเน้นวิถีถิ่นประกอบด้วยสวนป่าเรียนและสวนสุวรรณมะยงชิด อินทผลัมท่องเที่ยวชมสวน ไร่ลุงรังท่องเที่ยวทุ่งนาเกษตรอินทรีย์ พายั้มฟาร์มท่องเที่ยวในฟาร์ม ลับแลเกษตรไฮสปีดท่องเที่ยวชมชนลึบแล บ้านลอยน้ำทำน้ำเหนือท่องเที่ยวชมชนชาวประมง นานาฟิวด์ท่องเที่ยวทุ่งนา ขุนฝางสวนม้าโฮมสเตย์ท่องเที่ยวฟาร์มม้าและเส้นทางธรรมชาติและ Kenny's house ท่องเที่ยวชมชนเมืองพิชัยส่วนนักท่องเที่ยวมีความต้องการด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้ชิดธรรมชาติ

* ได้รับความเห็นชอบ: 3 สิงหาคม 2566; แก้ไขบทความ: 25 ตุลาคม 2566; ตีพิมพ์: 27 ตุลาคม 2566

Received: August 3, 2023; Revised: October 25, 2023; Accepted: October 27, 2023

ชื่นชมธรรมชาติในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.62$) ความต้องการด้านการบริการสุขภาพโดยเฉพาะด้านการต้อนรับและความพร้อมของผู้ให้บริการและความสะอาดของสถานที่ให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.55$) ส่วนความต้องการกิจกรรมสุขภาพพบว่าการรับประทานอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพมีความต้องการในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.50$)

ทั้งนี้การนำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวมี 3 เส้นทางดังนี้ เส้นทางที่ 1 ประกอบด้วย ไร่ สวน ที่พัก ได้แก่ ไร่ลุงรัง สวนป่าเรียนและลับแลเกสต์เฮาส์ท่องเที่ยววิถีถิ่นชุมชนลับแล แนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการด้านกระบวนการหลังการให้บริการ เส้นทางที่ 2 ประกอบด้วย นา ม้า น้ำ ได้แก่ นานาฟิวด์ กาแฟและที่พัก ขุนฝางสวนม้าโฮมสเตย์ บ้านลอยน้ำทำน้ำเหนือท่องเที่ยววิถีถิ่นชุมชนท่าปลา ซึ่งควรมีแนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการในกระบวนการระหว่างให้บริการ ส่วนเส้นทางที่ 3 มีคาเฟ่ ฟาร์ม และบ้าน ได้แก่ สวนสุวรรณมะยงชิดและอินทผลัม พายั้มฟาร์มและKenney House การท่องเที่ยววิถีถิ่นชุมชนพิชัยซึ่งควรมีแนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการด้านกระบวนการก่อนการให้บริการ

คำสำคัญ: ศักยภาพผู้ประกอบการ; การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

Abstract

This research objectives were 1) to study the information of health tourism entrepreneurs focusing on local lifestyle in Uttaradit Province, 2) to investigate the needs of health tourists in Uttaradit Province, and 3) to present guidelines for the development of entrepreneurial potential on the path of local lifestyle health tourism in Uttaradit Province. The information given was from 9 entrepreneurs and 400 tourists.

The research results found that the types of tourism were: Pa Rien Garden; Suwan Garden; Uncle Rang Farm which were the rice field tourism ; Pha Yim Farm was a farming tourism. There also included a guest house in Laplae Guest House of accommodation, tourism activities such as traveling through the Laplae Community, seeing the floating house of Tha Nam Nuea, visiting the fishing

community. Na Na Field, resting in accommodation of the rice field. Moreover, Khun Fang Suan Ma Home Stay which was tourism on the route of nature, and Kenny's House and community for tourism in Muang Phichai. The needs of health tourists in Uttaradit Province were: requesting tourism resources and health tourist attractions that were close to nature and admiring nature at the highest level ($\bar{X}=4.62$); demanding health service at the highest level in hospitality and availability of service providers and cleanliness of the property at the highest level ($\bar{X}=4.55$); and asking for health activities, healthy food and beverages at the highest level ($\bar{X}=4.50$)

There were 3 health tourism routes; the first route contained of field, orchard, and accommodation entrepreneur this route were Uncle Rang Farm, Pa Rien Garden, and Laplae Guesthouse. It was local lifestyle tourism and the entrepreneur's potential development was an after services process. The second route contained of rice farms, horses, and water : Na Na Field for tasting coffee and accommodation for resting, Khun Fang Suan Ma Home Stay, and the floating house of Tha Nam Nuea. It was Tha-Pla local lifestyle tourism and the entrepreneur needed to work on a process during services. The third route involved cafés, farms, and houses with the entrepreneur : Suwan Garden of Marian and Date Palm, Pha Yim Farm, and Kenney House. It was Phichai local lifestyle tourism and the entrepreneur needed to work on a process before services.

Keywords: entrepreneurial potential; health tourism

1. บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Medical and Wellness Tourism) เป็นตลาดที่มีมูลค่าสูง และมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง รายได้จากการท่องเที่ยวรูปแบบนี้มีสูงถึง 41,000 ล้านบาท เกิดการจ้างงานกว่า 9,195 คน ขณะที่การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ (Wellness Tourism) มีจำนวน

นักท่องเที่ยว 12.5 ล้านคน รายได้จากการท่องเที่ยวมีมูลค่า 409,200 ล้านบาท และเกิดการจ้างงานกว่า 530,000 คน (กรุงเทพมหานคร, 2563)

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นนโยบายที่กระตุ้นให้คนไทยได้เดินทางท่องเที่ยวหลังพ้นวิกฤติของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทำให้มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวแบบวิถีชีวิตใหม่ จังหวัดอุดรธานีมีพื้นที่เป็นภูเขาและที่สูงสลับซับซ้อน ประชากรประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก พื้นที่การเกษตรร้อยละ 25.80 ของพื้นที่ ผลไม้ที่มีชื่อเสียงคือ กล้วย ฝรั่ง มะม่วง ทุเรียน แหล่งโบราณสถาน เช่น วัดพระแท่นศิลาอาสน์ วัดพระบรมธาตุทุ่งยั้ง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติภูสอยดาว อุทยานแห่งชาติต้นสักใหญ่ อุทยานแห่งชาติลำน้ำน่าน เขื่อนสิริกิติ์ เป็นต้น (สำนักงานจังหวัดอุดรธานี, 2562)

การที่จังหวัดอุดรธานีมีทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่มากมายและสมบูรณ์ จึงทำให้จังหวัดมีศักยภาพสูงในการพัฒนาให้มีการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในการจัดการท่องเที่ยวดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยความพร้อมของผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่มีการเตรียมด้านการบริการ และต้องอาศัยการศึกษาความต้องการจากนักท่องเที่ยวเป็นข้อมูลในการบริหารจัดการ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาศักยภาพของผู้ประกอบการ ความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเน้นวิถีถิ่นต่อไป

2. วัตถุประสงค์

- 1 เพื่อศึกษาข้อมูลของผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเน้นวิถีถิ่นในจังหวัดอุดรธานี
- 2 เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดอุดรธานี
- 3 เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการในเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเน้นวิถีถิ่นจังหวัดอุดรธานี

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) โดยวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยสุ่มตัวอย่างแบบอ้างอิงด้วยบุคคลและผู้เชี่ยวชาญ (Snowball Sampling) สัมภาษณ์ผู้ประกอบการ 9 ราย คัดเลือกโดยอ้างอิงด้วยบุคคลและผู้เชี่ยวชาญ (Snowball

Sampling) วิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามมีการกำหนดข้อคำถามจากตัวแปรที่เชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดในการวิจัยมีการทดสอบความตรงในเนื้อหา (Content Validity) ด้วย Index of Item Objective Congruence (IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบข้อคำถามและนำข้อคำถามที่ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปนำมาใช้ในการสอบถาม และจากนั้นได้ทดสอบความเที่ยง (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรนักท่องเที่ยวที่ต้องการศึกษาจำนวน 30 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเน้นวิถีถิ่น มีจำนวน 9 ราย ดังนี้

1.1 สวนป่าเรียนและร้านกาแฟ Summer Green การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ชมสวนทุเรียน ลงสาด ลองกอง มะยงชิด ด้านการเตรียมการบริการมีการวางแผนผลผลิตให้มีผลไม้ออเนือง เช่น (สวนทุเรียนช่วงเดือนพฤษภาคม – กรกฎาคม ลองกองและลงสาดช่วงเดือนสิงหาคม – กันยายน ส่วนมะยงชิดช่วงเดือนตุลาคม – พฤศจิกายน) นักท่องเที่ยวสามารถมาเที่ยวได้ตลอดปี มีเมนูสร้างสรรค์จากผลไม้ เช่น เค้กทุเรียน ไอศกรีมทุเรียน สมูทตี้โบว์ล และยำลองกอง

1.2 สวนสุวรรณ มะยงชิด อินทผลัม ท่องเที่ยวเชิงเกษตรปลอดสาร เข้าชมสวนสุวรรณในเดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคม มีสกายวอล์คแห่งแรกในจังหวัดอุดรดิษฐ์ เมนูแนะนำอเมริกาโน่ไม่ใส่น้ำตาลใช้ความหวานจากอินทผลัม อินทผลัมนมสด อินทผลัมน้ำผึ้งมะนาว ชาดอกอินทผลัม เมนูตามฤดูกาล อินทผลัมหอมหลวงพระบาง มะยงชิดปั่น

1.3 ไร่ลุงรัง การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็ก ๆ มีกิจกรรมพา ล่องแพ เล่นกองทรายสร้างสรรค์จินตนาการ วัตถุประสงค์จากไร่อะโวคาโดอินทรีย์ สถาปัตยกรรมจากไม้ไผ่ที่เป็นเอกลักษณ์

1.4 พายี่มฟาร์ม ร้านกาแฟและฟาร์มเลี้ยงไก่ซิลกี้ เลี้ยงกระต่ายสายพันธุ์มินิเร็กซ์ ดอกไม้ที่ปลูกนำมาทำเครื่องดื่มและตกแต่งจานอาหาร เช่น ดอกเก๊กฮวย มีวัตถุประสงค์ใหม่ใส่ใจสุขภาพด้วยแนวคิด Farm to Table

1.5 ลับแลเกสต์เฮาส์ บ้านโบราณอายุกว่า 80 ปี มีโปรแกรมปั่นจักรยานพาทัวร์เมือง ลับแลท่องเที่ยวถนนสายของกิน ชมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ดูกรรมวิธีการทำข้าวพันผัก การปลูก หอมของชุมชนและวัฒนธรรมชุมชน

1.6 บ้านลอยน้ำทำน้ำเหนือ อุทยานแห่งชาติลำน้ำน่าน เป็นบ้านพักบริการเรือรับส่ง ฟรี ท่องเที่ยวล่องเรือชมธรรมชาติในลำน้ำน่าน ชมวิถีชีวิตชุมชนชาวประมง การเลี้ยงปลาใน กระชัง ชมวัดเจติยกลางน้ำ

1.7 นานาฟิลด์ กาแฟและที่พักท่ามกลางทุ่งนา โดดเด่นด้วยสะพานไม้ไผ่เดินไปสัมผัส ทุ่งนา ลานกางเต็นท์ ลานกิจกรรม เพิ่มสินค้าและบริการให้ตอบโจทย์ลูกค้าที่มาใช้บริการ บริเวณบ้านพักล้อมรอบไปด้วยทุ่งนาและวิวกุเขา

1.8 ขุนฝางสวนม้าโฮมสเตย์ พื้นที่ 20 ไร่ ชิมม้า – ยิงธนู กลางขุนเขาสไตล์ควบอย มีพื้นที่ขนาดใหญ่ติดกับเส้นทางท่องเที่ยวที่มีความเป็นธรรมชาติ เช่น ตาดผาแดง ภูแลขุนฝาง จุดกางเต็นท์วิวกุเขา

1.9 Kenney's house โดยคุณวิทยา ศรีม่วง ศิลปินนักเขียน อิสระ ผู้เชี่ยวชาญ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเมืองพิชัย มีโปรแกรมท่องเที่ยวไปยังสถานที่สำคัญในเมืองพิชัย มีบริการ เช่าชุดนักรบโบราณปั่นจักรยานสำรวจเมืองพิชัย เช่น วัดมหาธาตุ ศาลท่านพ่อพระยาพิชัย ดาบหัก ตลาดเมืองพิชัย กำแพงเมืองพิชัย ปราสาทปราสาท ท่องเที่ยวสถานที่สำคัญสัมผัสวิถีชีวิต วัฒนธรรมของชุมชนพิชัย

2. ความต้องการของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดอุดรธานี

ข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage) ข้อมูลนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 63.8) มากกว่าหนึ่งในสามอายุระหว่าง 21 – 30 ปี (ร้อยละ 39.2) การศึกษาจบระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 47.5) อาชีพลูกจ้าง/พนักงานของรัฐ (ร้อยละ 24.3) และ เกือบหนึ่งในสามมีรายได้อยู่ในระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท/เดือน (ร้อยละ 32.0)

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความต้องการของนักท่องเที่ยว

ความต้องการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความต้องการ
1. ความต้องการด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ			
แหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้ชิดธรรมชาติ ชื่นชมธรรมชาติ	4.62	.571	มากที่สุด
แหล่งท่องเที่ยวศิลปะวัฒนธรรม เช่น วัด โบราณสถาน	4.30	.740	มากที่สุด
แหล่งท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสวิถีถิ่น เช่น อาหารท้องถิ่น	4.47	.675	มากที่สุด
แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เช่น สปา นวดแผนไทย	4.31	.826	มากที่สุด
แหล่งท่องเที่ยวเชิงกีฬา เช่น ขี่จักรยาน	4.21	.888	มากที่สุด
แหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัย เช่น ปีนเขา ล่องแก่ง	4.10	1.017	มาก
ภาพรวม	4.34	.806	มากที่สุด
2. ความต้องการด้านการบริการสุขภาพ			
การต้อนรับและความพร้อมของผู้ให้บริการ	4.55	.615	มากที่สุด
ความเหมาะสมของการแต่งกายของผู้ให้บริการ	4.44	.665	มากที่สุด
การให้บริการตามลำดับก่อน – หลัง	4.51	.629	มากที่สุด
ความรวดเร็วในการให้บริการ	4.48	.645	มากที่สุด
ความสะอาดของสถานที่ให้บริการ	4.55	.607	มากที่สุด
ความสามารถและทักษะของผู้ให้บริการ	4.51	.609	มากที่สุด
ภาพรวม	4.50	.642	มากที่สุด
3. ความต้องการด้านกิจกรรมสุขภาพ			
การรับประทานอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ	4.50	.653	มากที่สุด
การปลูกต้นไม้	4.23	.835	มากที่สุด
การเดินชมสวน	4.40	.743	มากที่สุด
การไหว้พระ ขอพร	4.40	.732	มากที่สุด
การเข้าร่วมงานประเพณี	4.42	.751	มากที่สุด
การเข้าร่วมกิจกรรมหัตถกรรม เช่น ผ้าทอ	4.21	.851	มากที่สุด
ภาพรวม	4.36	.806	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่านักท่องเที่ยวมีความต้องการด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้ชิดธรรมชาติและชื่นชมธรรมชาติในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.62$) สำหรับความต้องการด้านการบริการสุขภาพที่มีความต้องการในระดับมากที่สุด คือ การต้อนรับและความพร้อมของผู้ให้บริการและความสะอาดของสถานที่ให้บริการ มีความต้องการระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.55$) ความต้องการกิจกรรมสุขภาพมีความต้องการรับประทานอาหารเช้าและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพมีความต้องการระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.50$)

3. แนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการในเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเน้นวิถีถิ่นจังหวัดอุดรดิตถ์

ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณทำให้ได้เส้นทางท่องเที่ยว 3 เส้นทาง ดังนี้

เส้นทางที่ 1 ประกอบด้วยไร่ มีสวน และที่พัก ผู้ประกอบการบนเส้นทางได้แก่ ไร่ลุงรังสวนป่าเรียน ลับแลเกสต์เฮาส์ เริ่มเส้นทางที่ไร่ลุงรังท่องเที่ยวไร่สวนผสม เดินทางไปสวนป่าเรียน เดินชมสวนป่าเรียน ในช่วงฤดูผลไม้ เข้าพักที่ลัปลับแลเกสต์เฮาส์ บ้านไม้โบราณ สัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่ชาวลัปลับแล ท่องเที่ยวชุมชนเส้นทางจักรยาน

เส้นทางที่ 2 ประกอบด้วยนา มะพร้าว ผู้ประกอบการบนเส้นทาง ได้แก่ นานาฟิวด์ กาแฟ และที่พัก ชุนฝางสวนมะโฮมสเตย์ บ้านลอยน้ำทำน้ำเหนือ เส้นทางเริ่มที่การท่องเที่ยวบนเส้นทางนานาฟิวด์ เดินสะพานไม้ชมทุ่งนา จากนั้นเดินทางไปชุนฝางสวนมะโฮมสเตย์ เพื่อชมไม้เขียวขมสวน และเดินทางต่อไปยังอุทยานแห่งชาติลำน้ำน่านพักบ้านลอยน้ำทำน้ำเหนือ เพื่อชมธรรมชาติในอุทยาน และลองเรือชมวิถีชีวิตชุมชนชาวประมง

เส้นทางที่ 3 ประกอบด้วยคาเฟ่ ฟาร์ม และบ้าน ผู้ประกอบการในเส้นทางท่องเที่ยวประกอบด้วย สวนสุวรรณ มะยงชิดและอินทผลัม พายี่มฟาร์ม และ Kenney House เริ่มต้นท่องเที่ยวที่ สวนสุวรรณ ชมสวนอินทผลัมออร์แกนิก มีสกายวอล์คให้ชมต้นอินทผลัม ต่อมาเดินทางไปพายี่มฟาร์มเพื่อชมสวนดอกไม้ ไปอำเภอฟิชชัยเพื่อเข้าพักที่ Kenny house และท่องเที่ยวชุมชนฟิชชัย

5. อภิปรายผลการวิจัย

ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเน้นวิถีถิ่นในจังหวัดอุดรดิษฐ์ มีความหลากหลายทั้งในเรื่องของประเภทธุรกิจและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ สอนป้าเรียนสวนสุวรรณมะยงชิด อินทผลัม เป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และมีการเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรโดยการสร้างสรรค์เมนูจากวัตถุดิบในสวนทั้งอาหารคาวและหวาน เช่น เค้กทุเรียน ไอศกรีมทุเรียน สมูทตี้โบลล์ และยำลองกอง ชาดอกอินทผลัม อินทผลัมตำหลวงพระบาง สอดคล้องกับศุภชัย เหมือนโพธิ์ และ ชีรศักดิ์ อุณารมณเลิศ (2561) การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ แนวคิดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ พัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบ คือ เค้กเพลีนบานาน่าพบว่าผู้บริโภคมีแนวโน้มในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ระดับมาก และสอดคล้องกับ

วรรณพร อนันตวงศ์, เกตถาวา บุญปการ, และ ปัญญา เทพสิงห์ (2561) วิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของชุมชนศิรีวัง สวนสมรมมีการปลูกพืชผลไม้หลายชนิดรวมกัน ซึ่งกลายเป็นส่วนหนึ่งที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวชมชุมชนศิรีวัง ในส่วนของการให้ความหมายของชุมชนศิรีวังมีการให้ความหมายให้เป็นพื้นที่ที่อากาศดีที่สุด เป็นพื้นที่ของการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านจากคนในชุมชนออกสู่คนภายนอก

ไร่ลุงรัง พายั้มฟาร์ม และน่านาฟิวด์ เป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็ก ๆ ที่ไร่ลุงรังมีกิจกรรมพาล่องแพ เล่นกองทรายสร้างสรรค์จินตนาการ วัตถุดิบจากไร่เกษตรอินทรีย์ สถาปัตยกรรมจากไม้ไผ่ที่เป็นเอกลักษณ์ ส่วนพายั้มฟาร์มเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีฟาร์มเลี้ยงไก่ และกระต่ายกิจกรรมให้อาหารสัตว์ในฟาร์ม สอดคล้องกับ สุณิษา กลิ่นขจร และทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา (2561) การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวร้อยเกาะ ด้านการจัดกิจกรรมให้มีกิจกรรมที่หลากหลาย มีพฤติกรรมเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และสอดคล้องกับ รุ่งทิวา ทำน้ำ และ อธิป จันทรสุรีย์ (2563) แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่นบนฐานแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก นักท่องเที่ยวมาด้วยใจที่ต้องการสัมผัสวิถีชีวิตได้รับประสบการณ์ที่มีความแตกต่าง และซึมซับความหลากหลายของชาติพันธุ์ ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว (Activity) สามารถส่งเสริม และต่อยอดกิจกรรมจากฐานต้นทุนชุมชน ชุมชนต้องออกแบบกิจกรรมให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อให้สอดคล้องไปตามวิถีชีวิตของชุมชน ส่วนน่านาฟิวด์ กาแฟและที่พักโดดเด่น

ด้วยสะพานไม้ไผ่เดินไปสัมผัสทุ่งนา ลานกางเต็นท์ ลานกิจกรรม สอดคล้องกับ อัจฉริยาพร คันธมาลาเจริญ (2564) การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในแนวทางการท่องเที่ยว 4.0 กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลกุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวของพื้นที่ตำบลกุดช้าง รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท 1) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและอนุรักษ์ 2) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ลับแลเกสต์เฮาส์ และ Kenney's house เป็นที่พักและการท่องเที่ยวในชุมชน โดย บัณฑิตจรรย์นาพาทัวร์ชมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมชุมชน และสถานที่สำคัญในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ โชติพงษ์ บุญฤทธิ์ (2560) การพัฒนาเส้นทางจักรยานเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครสงขลาโดยกระบวนการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจเส้นทางจักรยานในระดับมาก และสอดคล้องกับ ราเมศร์ พรหมชาติ (2564) แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนบ้านแสงพัน ตำบลแสงพัน อำเภอปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ชุมชนบ้านแสงพันมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ ศักยภาพด้านวัฒนธรรมชุมชน มีประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมเข้ามาตั้งถิ่นฐานในชุมชนระหว่างชาวไทย – จีน จนกลายเป็นเอกลักษณ์ชุมชน

บ้านลอยน้ำทำน้ำเหนือ อุทยานแห่งชาติลำน้ำน่าน บริการเรือรับ – ส่งฟรี ท่องเที่ยว ล่องเรือชมธรรมชาติในลำน้ำน่านและชุมชนชาวประมง ชมวัดเจติยกลางน้ำ สอดคล้องกับ จินตนา กองเพชรที่ศึกษาการพัฒนา รูปแบบโฮมสเตย์เพื่อการบริหารการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม จังหวัดหนองบัวลำภู เรื่องการให้บริการ (Service) การต้อนรับ กิจกรรมนำเที่ยว กิจกรรมนำเที่ยวใกล้เคียง และสอดคล้องกับ ปิติพร สุขศรี (2561) ที่ศึกษาการออกแบบพื้นที่ ลอยน้ำสำหรับการท่องเที่ยว กรณีศึกษาเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และพบว่าความพึงพอใจของรูปลักษณ์ของพื้นที่ลอยน้ำมีความกลมกลืนและเป็นส่วนหนึ่งกับธรรมชาติ

ขุนผางสวนม้าโฮมสเตย์ พื้นที่ 20 ไร่ ชิม้า – ยิงธนู กลางขุนเขาสดไร่คาวบอย มีพื้นที่ขนาดใหญ่ติดกับเส้นทางท่องเที่ยวที่มีความเป็นธรรมชาติ เช่น ตาดผาแดง ภูแลขุนผาง จุดกางเต็นท์วิวกูเขา สอดคล้องกับ ธนศ เฮ่ประโคน (2559) ปัจจัยความสำเร็จโฮมสเตย์พื้นที่ในประเทศไทยประชาคมอาเซียน ปัจจัยความสำเร็จที่มีความสำคัญสูงสุดในโฮมสเตย์จังหวัด ด้านที่พักที่ให้ประสบการณ์วิถีชีวิตพื้นถิ่นและมีความปลอดภัย

ความต้องการด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้ชิดธรรมชาติ ชื่นชมธรรมชาติมีความต้องการระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.62) สอดคล้องกับ ศิริเพ็ญ ดาบเพชร,

ธนวัฒน์ ขวัญบุญ, และ อนงค์พร ไสยวรากุล (2558) ศึกษาการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่างจากพฤติกรรมการท่องเที่ยวชาวไทย (2558) พบว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสนใจ 5 อันดับแรก คือ ทำบุญ/ไหว้พระ ถ่ายรูป ชมโบราณสถาน ชมวิถีและธรรมชาติ และการเที่ยวพิพิธภัณฑ์ ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือต้องการ แหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัย เช่น ปีนเขา ล่องแก่ง มีความต้องการระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) ความต้องการด้านการบริการสุขภาพมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดคือ การต้อนรับและความพร้อมของผู้ให้บริการและความสะอาดของสถานที่ให้บริการ มีความต้องการระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือความเหมาะสมของการแต่งกายของผู้ให้บริการ มีความต้องการระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.44$) ความต้องการกิจกรรมสุขภาพมีความต้องการรับประทานอาหารเช้าและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพมีความต้องการระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด การเข้าร่วมกิจกรรมหัตถกรรม เช่น ผ้าทอ สีนาคำทำมือ มีความต้องการระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$)

แนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการด้านการบริการ 3 ด้าน ดังนี้ แนวทางในการพัฒนาศักยภาพในการวางแผนเตรียมความพร้อมด้านปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ นักท่องเที่ยวมีความต้องการในเรื่องอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ สำหรับร้านที่มีผักผลไม้ ออร์แกนิกเป็นสิ่งที่ต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวรักสุขภาพควรพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงกลุ่มลูกค้ามากขึ้น

แนวทางในการพัฒนาศักยภาพในการเป็นเครือข่ายกับภาคส่วนที่สามารถช่วยการประกอบกิจการ เครือข่ายภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เครือข่ายราชการ เครือข่ายลูกค้าที่เคยมาใช้บริการ ระบบสมาชิกหรือการสะสมคะแนนแลกของรางวัลช่วยให้ลูกค้ากลับมาใช้บริการ

แนวทางในการพัฒนาศักยภาพในการบริการที่มีคุณภาพจากการสอบถามข้อมูล นักท่องเที่ยวมีความต้องการมากที่สุดเรื่องการต้อนรับและความพร้อมของผู้ให้บริการและความสะอาดของสถานที่ให้บริการ การบริการที่มีคุณภาพ บริการรวดเร็ว การแสดงข้อมูลบริการชัดเจนในจุดบริการลูกค้า

แนวทางในการพัฒนาศักยภาพในการประเมินข้อมูลหลังการใช้บริการเป็นกระบวนการที่ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติน้อยที่สุด ทำให้ผู้ประกอบการมีข้อมูลตอบกลับจากลูกค้าน้อยซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญที่สามารถนำมาพัฒนาสินค้าและบริการ ผู้ประกอบการควรมีการส่งข้อมูลข่าวสารให้กับลูกค้าเพื่อจะได้กลับมาใช้บริการซ้ำ มีช่องทางการติดต่อสื่อสารเพื่อรักษาลูกค้าที่เคยมาใช้บริการ

6. องค์ความรู้จากการวิจัย

1. ทำให้ทราบความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวในด้านสถานที่ท่องเที่ยว การให้บริการกับนักท่องเที่ยว ความหลากหลายของกิจกรรมที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวตลอดจน องค์ความรู้และภูมิปัญญาของผู้ประกอบการจำนวน 9 ราย ในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยมีวัฒนธรรมชุมชนเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมปั่นจักรยาน กิจกรรมล่องเรือชมธรรมชาติ การรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ เป็นต้น

2. ทำให้ทราบความต้องการของนักท่องเที่ยวความต้องการด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพส่วนใหญ่ชอบแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้ชิดธรรมชาติ ชื่นชมธรรมชาติ ความต้องการด้านการบริการสุขภาพส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการต้อนรับและความพร้อมของผู้ให้บริการ รวมถึงความสามารถและทักษะของผู้ให้บริการ ความต้องการด้านกิจกรรมสุขภาพนักท่องเที่ยวชอบการรับประทานอาหารและเครื่องดื่มสุขภาพ องค์ความรู้ดังกล่าวช่วยให้ผู้ประกอบการมีแนวทางพัฒนาสินค้าและบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

3. เส้นทางท่องเที่ยวที่มีศักยภาพเชิงสุขภาพ 3 เส้นทาง เส้นทางที่ 1 ประกอบด้วย ไร่ สวน และที่พัก ผู้ประกอบการได้แก่ ไร่ลุงรัง สวนป่าเรียน และลับแลเกสต์เฮาส์ท่องเที่ยววิถีถิ่นชุมชนลับแล เส้นทางที่ 2 ประกอบด้วย นา ม้า น้ำ ผู้ประกอบการได้แก่ นานาฟิวด์ ชุนฝางสวนม้าโฮมสเตย์ และบ้านลอยน้ำทำน้ำเหนือ เส้นทางที่ 3 ประกอบด้วย คาเฟ่ ฟาร์ม และบ้าน ผู้ประกอบการได้แก่ สวนสุวรรณมะยงชิดอินทผลัม พายัมฟาร์ม และ Kenney House

7. ข้อเสนอแนะ

1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเน้นวิถีถิ่นควรมีการเตรียมความพร้อมในด้านการบริการ กระบวนการก่อนการให้บริการ กระบวนการระหว่างการใช้บริการและกระบวนการหลังการใช้บริการเพื่อเป็นการพัฒนาด้านการบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

2. สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดอุดรธานีควรมีการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของท้องถิ่นโดยการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลของผู้ประกอบการในเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเน้นวิถีถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจ. (2563). Medical and Service Tourism แนวโน้มเติบโต ยุค New Normal. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/social/903875>
- โชติพงษ์ บุญฤทธิ์. (2560). การพัฒนาเส้นทางจักรยานเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครสงขลาโดยกระบวนการมีส่วนร่วม. *วารสารบริการธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร*, 14(1), 198-227.
- ธนศ เอประโคน. (2559). ปัจจัยความสำเร็จโฮมสเตย์พื้นถิ่นในประเทศไทยประชาคมอาเซียน (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ปติพร สุขศรี. (2561). การออกแบบพื้นที่ล่อยน้ำสำหรับการท่องเที่ยว กรณีศึกษาเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- รุ่งทิพา ทาน้ำ, และ อธิป จันทรสุริย์. (2563). ศักยภาพการท่องเที่ยววิถีถิ่นบนฐานแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 15(1), 304-317.
- ราเมศร์ พรหมชาติ. (2564). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนบ้านแสงพัน ตำบลแสงพัน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารวิชาการ มจร.บุรีรัมย์*, 6(2), 168-183.
- วรรณพร อนันตวงศ์, เกตฉวา บุญปราก, และ ปัญญา เทพสิงห์. (2561). วิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของชุมชนศิรีวง. ใน *การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 9* (น. 27). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ศิริเพ็ญ ดาบเพชร, ธนวัฒน์ ขวัญบุญ, และ อนงค์พร ไสลวรากุล. (2558). การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 จากพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 18(1), 226-246.
- ศุภชัย เหมือนโพธิ์, และ ชีรศักดิ์ อุ่นอารมณเลิศ. (2561). การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 10(1), 131-144.

สำนักงานจังหวัดอุดรดิตถ์. (2562). 10 สถานที่ท่องเที่ยวสุดฮิต. สืบค้นจาก https://www2.uttaradit.go.th/travel_top

สุนิษา กลิ่นขจร, และ ทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ), 11(3), 3228 – 3244.

อัจฉริยาพร คันธมาลาเจริญ. (2564). การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในแนวทางการท่องเที่ยว 4.0 กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลกุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.